CİNGÖZ RECAİ

ANADOLU KAVAĞI'NDA BİR CİNAYET

Birinci Seri

Dördüncü Kitap

CİNGÖZ RECAİ

ANADOLUKAVAĞI'NDA BİR CİNAYET

Birinci Seri
Dördüncü Kitap

Her Kitapta Başlı başına Bir Hikâye Var

Muharriri: Server Bedi

Tâbi ve Naşiri:
Orhaniye Matbaası
İstanbul
1340 (1924)

Askeriyeden emekli Hüseyin Hüsnü paşa dünya işlerinden ellerini çekerek, Anadolukavağı'nda, bir çiftlikte yaşıyordu. Bu adam, Sultan Hamit'in en has bendelerinden, gözdelerinden olduğu için devri istibdatta yüzbinlerce lira altın para sahibi olmuş İstanbul'da han, hamam, ev, apartman almıştı. Fakat gerek Harbi Umumi'de gerek Mütareke'den sonra hem hükümetin, hem de ecnebi işgal idarelerinin birçok hanları, evleri, apartmanları zapt etmekte olduğunu görünce, nesi var, nesi yoksa hepsini sattı, Anadolukavağı'ndaki çiftliğine çekilerek, orada bir karısı, iki çocuğuyla yaşamaya başladı.

Paşa, gayet hasis bir adamdı. Bu yüzden çokluk uşak ve hizmetçi de kullanmazdı, çiftliği harap bir halde idi. Bakımsızlıktan hayvanlarının çoğu ölmüş, diğerleri de satılmıştı.

Hüsnü Paşa, ömrünün sonlarını rahat geçirmek için dama oynamaya merak sarmıştı. Fakat evin içinde hiç kimse bu oyunu bilmediği gibi, Kavak'ın sınırlı muhitinde de bilen yoktu.

Fakat günün birinde, Hüsnü Paşa kahvede, ihtiyar bir dama meraklısıyla karşılaştı. Beyaz sakallı, nurani çehreli, zayıf, yetmişlik bir ihtiyar olan bu adam, eski Şurayı Devlet (Danıştay) azalarındanmış, damayı gözlerini kapayarak bile oynuyor, yine karşısındakini mağlup ediyordu.

Paşa, ihtiyar Namık Bey'i çiftliğine davet etti, artık orada, gece gündüz dama oynayarak vakit geçirdiler. Paşa bu ihtiyar misafirini daima alıkoyuyor, ağırlıyor, bırakmıyordu.

Paşa ile bir gece yine geç vakitlere kadar dama oynadılar. Namık Bey yatmaya giderken, artık ertesi gün çiftlikten ayrılmak için Paşa'dan müsaade istedi. Fakat o, misafirini hiç bırakmak istemiyor:

"Yok!.. Namık Bey... vallahi olmaz... Ben sensiz yaşayamam!" diyordu.

İhtiyar adam, izin istemekte ısrar etti.

Paşa, Namık Bey'in bu kadar asabiyetle ısrarına mana veremeyerek sordu:

"Niçin kalmak istemiyorsunuz Namık Bey?

Namık Bey başını göğsüne indirerek cevap verdi:

"Vallahi... Doğrusunu istersen Paşa Hazretleri... bu çiftlikte korkuyorum... siz... çok zengin bir adamsınız... Düşmanlarınız vardır. Burada bir tecavüze uğrayabilirsiniz... Maazallah bir felaket vukua gelir... Ben ihtiyarım... Vukuattan ürkerim. Gece rahat uyku uyuyamıyorum."

"Tuhaf şey, Namık Bey... Ben korkmadığım halde siz..."

"Paşam siz askersiniz."

"Benden cesaret alınız."

"Doğru söylüyorsunuz ama... azıcık şu pencereden bakınız…"

Müthiş bir kasırga vardı. Sanki gök yüzünden taş yağıyor, çiftliğin ormanında ne varsa kırıyor, döküyor, parçalıyordu. Sık ağaçlıklar arasında, orman kuzguni siyah görünüyordu.

Namık Bey, parmağını sallayarak mırıldandı:

"Çok geniş ve boş yer... Sizin muhafız köpeğiniz de yok... Buraya birçok kötü niyetliler girebilirler..."

Ormanın korkunç manzarası, Paşa'yı ilk defa olarak ürkütmüştü.

Namık Bey'in yüzüne bakarak mırıldandı.

"Hakkınız var beyefendi... Buraya birkaç köpek almalıyız... Fakat... Hatırım için de yarın kalırsınız."

"Hay hay..."

Hüsnü Paşa, Namık Bey'in elini sıkarak yatak odasına girdi. Aksi gibi o gece de yalnızdı. Karısı İstanbul'da idi. Paşa, ormandan hâlâ ağaç çatırtıları kıran kasırgayı dinleyerek soyundu, yatağa uzandı, fakat gözüne bir türlü uyku girmiyordu.

Namık Bey'in söylediği sözler kulağında idi:

"Çok geniş ve boş yer... Sizin muhafız köpeğiniz de yok... Buraya birçok kötü niyetliler girebilirler..."

Evet... Namık Bey'in hakkı vardı. Hasis adamlar ekseriya korkak olurlar. Fakat Paşa bunun istisnası idi. Hayatında hiçbir şeyden korkmamış yahut korkulacak hiçbir şeye rastlamamıştı.

Bu harap çiftliğe taşındığı zaman da hatırına eşkıya baskınına uğramak, soyulmak gibi fevkalade zabıta vukuatı gelmemiş değildi fakat, köşkün kapıları demir olduktan başka, arkasına dayak kol demirler de yumruk kalınlığında vardı. Pencereler de yüksekti. Eve hiç kimsenin giremeyeceğine emindi. Bununla beraber, dünyanın bin türlü hali olduğu için, Namık Bey'e hak veriyordu.

Dışarıda kasırga, gittikçe şiddetlenmişti. Bazı ağaçların yıkıldığı işitiliyordu.

Hüsnü Paşa, içinde garip bir korku ile yatağından kalktı. Pencerenin önüne gelerek dışarıya baktı ağaçların paçavralar gibi sallandıklarını uçuştuklarını görüyordu; hatta, bir aralık, kasırga öyle müthiş bir hamle ile esti ki, Paşa, büyük bir ağacın kökünden sökülerek havaya kalktığını gözleriyle gördü, yatağına girdi.

Bereket versin ki çocuklar da anneleriyle beraber İstanbul'a inmişlerdi, onlar köşkte olsalardı, pek çok

korkacakları muhakkaktı. Burada namuslu besleme ile dadı, bir de uşak vardı.

Hüsnü Paşa, gözlerini kapayarak uyumak istedi. Fakat kasırga onu daima uyandırıyor, asabını kamçılıyordu. Yatağın içinde dönüp durdu. Belki iki saat uyuyamadı.

Saat, gece yarısını, ta on ikiyi çaldı.

Aradan bir müddet daha geçti yarım saat mi bir saat mi... Hüsnü Paşa bunu hatırlamıyordu. Kasırga durdu. Büyük bir sağanak başladı. Gökyüzü parçalanmış gibi yağmur yağıyordu.

Sonra yağmur da dindi. Ortalığı derin bir sükût kapladı.

Aradan yirmi dakika kadar daha geçti. Paşa, köşkün merdivenlerinde bir çıtırtı işitir gibi olmuştu. Fakat o gece Namık Bey'le hep korkunç şeylerden bahsetmiş oldukları cihetle bunu bir kuruntu zannetti. Yahut köşkün harap damından yağmur sızarak merdivenlere akıyordu. Hâlbuki bu çıtırtı, yağmur damlalarından ziyade ayak sesine benziyordu.

Paşa cesur bir adam olduğu için yatağından fırladı, tam mum yakacağı sırada, oda kapısının kurcalandığını sonra açıldığını hisseder gibi oldu, başını arkaya çevirdi. Fakat keskin bir elektrik feneri ziyası gözlerini kamaştırdı. Bu ziya içinde, revolver tutan iki uzun kolun gölgesini görerek dondu kaldı.

Ağır bir ses, mahzenden gelir gibi derin ve kaim bir ses:

"Kımıldama!" demişti.

Paşa hiç kımıldamadı. Elektrik ziyası, gözlerini büsbütün kamaştırarak yaklaşıyordu. Paşa içgüdüyle kollarını yukarıya kaldırdı, titrek bir sesle kekeledi:

"Hayatıma... Dokunmayınız!

Etrafına üç dört siyah gölge dizilmişti. Bunlardan bir tanesinde kalın bir ip vardı, üç kişi birden, Paşa'yı kavradılar, yatağına uzattılar, bir paket gibi sımsıkı bağladılar. Ağzına da bir tıkaç soktular, çenesini de bezle bağlamışlardı; Paşa gık diyemeyecek, kımıldayamayacak hale geldi.

Elinde elektrik fenerini tutan adam, Paşa'nın omuzuna dokundu:

"Paşa! Hayatına el sürmemekliğimizi istersen, mücevherat sandığının nerede olduğunu gözlerinle göster."

Herif bunu söylerken elektrik fenerini de Paşa'nın gözlerine iyice sokuyordu.

Paşa gözleriyle, karyolanın yanındaki aynalı dolabı gösterdi.

Herif sordu:

"Ya anahtar?"

Paşa dolabın alt çekmecesini işaret etti.

Üç kişi birden dolaba koştular, çekmeceyi açtılar, orada birçok enfiye kutuları, gözlük mahfazaları, teneke tütün paketleri, ağızlıklar, çakılar, kamış kalemler vardı. Kutuları, mahfazaları, paketleri karıştırırken iki anahtar buldular. Biri büyük, öteki ufaktı.

Büyük anahtarla dolabı açtılar, içinde bir ceviz çekmece buldular; küçük anahtarla ceviz çekmeceyi açınca Paşa'nın elmasları, elektrik fenerinin ziyasıyla pırıl pırıl parladı. Hırsızlar çekmeceyi açarken, Paşa, deli olmuş gibi göz çukurlarından uğrayan şaşkın gözleriyle onlara bakıyor bir kolunu iplerden kurtarmaya uğraşıyordu. Can havliyle ihtiyarlığına rağmen o kadar büyük bir kuvvet sarf etmişti ki, nihayet, sol kolunu iplerden kurtardı; hırsızların üçü de, çekmecenin içinde parlayan elmaslara bakarken, Paşa elini yastığının altına soktu, revolverini yakaladı

Fakat... Hırsızlardan biri, onun bu gizli hareketini görmüştü, üstüne doğru çullanırken, Paşa revolveri herife doğru nişanladı, tetiği çekti. Köşkün içi, bir dinamit patlamış gibi sarsıldı.

Yazık ki, Paşa, karanlıkta iyi nişan alamamış, kurşun boşa gitmişti. Hırsız, derhal zavallının üstüne yüklendi, elinden revolverini aldı, bu sırada ötekiler de yetişmişlerdi, hücuma uğrayan hırsız, pantolonunun kenarından uzun bir kama çıkardı, havaya kaldırdı,

Paşa, bıçağı görünce titremeye başlamıştı. Öyle titriyordu ki vücudu ile beraber karyola da sarsılıyordu.

Hırsızın arkadaşları bağırdılar:

"Yapma, İhsan kan olmaz! Bırak!"

Ve kolunu tutmak istemişlerdi, fakat, hırsız olanca kuvvetiyle bıçağı Hüsnü Paşa'nın boğazına sapladı. Kama kabzasına kadar girmiş, maktulün boğazından kızgın bir demir gibi kalın bir kan fışkırmıştı.

Hepsi birden, sofaya fırladılar. Karanlıkta bir adam karşılarına çıkmıştı:

"Bu silah sesi nedir?" diye sordu.

Hırsızlar, bir amir görmüş gibi, hürmetle sıraya dizildiler.

"Usta... Paşa ateş etti."

"Bağlamadınız mıydı?"

"Bağladıktı, ama..."

"Hay budalalar... İçinizde yaralanan var mı?"

"Yok usta... Paşa yaralandı... Daha doğrusu... öldü!"

Hırsızların bu sözleri üzerine, karanlıktaki adam, hiddetle bağırdı:

"Sersemler! Ben size adam öldürme yok demedim mi?"

Fakat, aşağı kattan ayak sesleri geliyordu.

Hırsızlar sofadan balkona koştular, camı açtılar, ip merdivenle teker teker bahçeye sarktılar.

Silah sesini işitince uşak, hizmetçi ve Namık Bey hep birden uyanmışlardı. Ellerinde mumlar*, gecelik entarileriyle yukarı kata, Paşa'nın odasına çıktılar.

Zavallının katledildiğini görünce, üçü birden haykırdılar:

"Eyvah... Paşamız ölmüş! Paşa ölmüş! Kan var... Cinayet var... İmdat! İmdat! İmdat!"

Bu üç yardım isteyen sesin çığlıkları, gece yarısı ormanda korkunç akisler yapıyordu.

Namık Bey, uşağın kolunu sıkarak dedi ki:

"Aksiliğe bak ki yalnızız... Haydi seninle karakola gidelim."

Besleme kız, Namık Bey'in ellerini tuttu:

"Beni yalnız bırakmayın. Allah aşkına... Beni yalnız bırakmayın... Korkudan bayılırım, korkudan ölürüm."

Namık Bey hizmetçiye:

"Sen de bizimle beraber gel!" dedi.

Üçü birden karakola gittiler.

Bütün polisler, revolverlerinin tetiğini açarak köşke girdiler. Tabii, pek nafile yere her tarafı arayıp taradılar. İz bulmak şöyle dursun, hırsızların hangi vasıta ile köşke girdikleri de belli olmuyordu.

Komiser, cinayet esnasında bulunan üç kişiyi de tevkif etti:

Namık Bey'i de, beslemeyi de, uşağı da.

* * *

---

* Öykünün yazıldığı dönemde Anadolukavağı'nda elektrik olmadığından mum kullanılıyordu.

Zanlılar polis müdüriyetine getirildiler.

Paşa'nın karısı, felaketi haber alınca müdüriyete koştu. Gayet cerbezeli, becerikli, ihtiyarlığına rağmen dinç bir kadındı; genel müdürün odasına çıktı:

"Eğer kocamın katillerini bulmazsanız, ahrette değil, dünyada pençemi iki yakanızdan ayırmam!" diye bağırdı.

Genel Müdür, kadını teselliye çalıştı:

"Sükûnet bulunuz hanımefendi... Ben bu işle bizzat meşgul olacağım. Göreceksiniz ki hırsızları da, katilleri de kendi elimle yakalayacağım," diyordu.

Kadın odadan çıktıktan sonra, şube müdürünü yanına çağırdı:

"Rıza burada mı?" diye sordu.

"Serhafiye Mehmet Rıza Bey mi efendim?"

"Evet."

"Burada efendim."

"Çabuk zanlıları buraya gönderiniz. Rıza Bey'e de söyleyiniz gelsin."

Birkaç dakika sonra, genel müdürün odasına vaka zanlılarıyla birlikte, meşhur polis hafiyesi, Mehmet Rıza da giriyordu.

Genel Müdür, Rıza'ya koltuk, sigara ikram etti:

"Rıza Bey!" dedi, "yine müthiş bir vaka karşısındayız. Sizden gayret bekliyoruz. Anadolukavağı'nda vuku bulan cinayet hakkında malumatınız vardır tabii..."

"Evet beyim, şimdi aşağıda anlattılar... Cinayetin oluş tarzı pek gariptir. Hırsızların köşke giriş şekilleri evvelen meçhul kalıyor. Saniyen, köşkün dâhilinde kullandıkları usule göre bunlar son derece kurnaz adamlar... Diyebilirim ki Cingöz Recai'nin bu işte parmağı var."

"Fakat Cingöz Recai cinayet yapmaz."

"Evet... Beni de şaşırtan nokta burası. O halde... Hırsızlar oraya girdikleri zaman, Recai beraber değildi. Paşa, kendini müdafaa için silah kullanmak isteyince, heriflerden biri de bıçağı çekmiş olacaktır. Recai buna kızmıştır."

"Her ne ise Rıza Bey... Siz şu zanlıları bizzat sorgular mısınız?"

Mehmet Rıza, genel müdürün karşısında ayakta bekleyen zanlılara birer iskemle gösterdi:

"Oturunuz!" dedi.

Evvela uşağı sorguya başladı; bu, yirmi dört, yirmi beş yaşlarında, sarı benizli, zayıf, sıtmalı gibi yanaklarının kemikleri sivrilmiş, gözlerinin feri sararmış, boynu bükük bir taşralıydı. Kendisine sorulan sualler, üç defa tekrar edilmedikçe, söylenen sözlerden bir şey anlamıyordu.

Mesela, Mehmet Rıza sormuştu:

"Senin ismin nedir?"

"Ali."

"Nerelisin?"

"Gastamonulu."

"Paşa'nın hizmetine ne vakit dâhil oldun?"

"Ha?"

"Paşa'nın hizmetine ne vakit dâhil oldun?" diyorum

"Ha?

"Sen Türkçe bilmez misin be adam? Paşa'nın yanında ne zamandan beri çalışıyorsun?" diyorum.

"Üç yıldan beri."

Bu suallerden sonra Mehmet Rıza, cinayeti nasıl öğrendiğini uşaktan sordu.

Ali, kendine mahsus o saf taşra şivesiyle vakayı anlattı.

Sertaharri memuru, gayet etraflı sualler soruyor, ince eleyip sık dokuyordu. Zira, Cingöz Recai'nin usulünü bilirdi: Bu yaman serseri, bir köşkte veya konakta, büyük bir hırsızlık yapmaya karar verdiği zaman, oraya evvela kendi adamlarından birini sokar, evin dahili vaziyetini iyice anlar, planının esaslı noktalarını evvelce hazırlardı. Birçok soygunlarda, uşakların, ahçıların, mürebbiyelerin Cingöz'e suçta ortak oldukları neden sonra meydana çıkmıştı.

Meşhur zabıta memuru, Ali'yi sorguladıktan sonra, genel müdüre:

"Bu adam masumdur, kefalete bağlı olarak tahliye ediniz." dedi.

Uşak dışarıya çıktıktan sonra, Mehmet Rıza, beslemeyi sorguya başladı.

Bu da, on dört, on beş yaşında, şişko, al yanaklı, gözleri ateşîn, kurnaz, Rumelili bir kızdı. Her cümlesinin sonunda, Mehmet Rıza'ya "be!" diyordu.

"Senin ismin ne kız?"

"Fatma."

"Kaç senedir Paşa'nın yanındasın?"

"Küçüklüğümden beri Paşa'nın yanındayım be memur bey."

"Küçüklüğün ne zaman?"

"On yıldan beri."

Bu sorgulamalarda, Mehmet Rıza daima mühim bir noktaya dikkat ederdi. O da, hizmetkârın kaç senelik hizmeti olduğunu anlamak! Eski hizmetkârların efendilerine hıyanet etmeleri pek ender görülen vukuattandı.

Bundan başka, memurun suallerine cevap verirken zanlının gözlerinde beliren hayret, korku, ıstırap, hüzün, saflık veya hile alametleri de kanaati takviye eden ikinci dereceden delillerden sayılırdı.

Bu ikinci sorgudan sonra besleme de odadan çıktı.

Sıra Namık Bey'e gelmişti. İhtiyar adam, sandalyesinin üstünde iki kat oturuyor, ara sıra mendiliyle gözlerini kuruluyordu.

Mehmet Rıza kendisine hitap edince yaşlı gözlerini kaldırdı:

"Oğlum..." dedi. "Usuldendir... Beni de sorgulayınız. Kanunun büyüklüğünden çekincem yoktur. Huzuru İlahi'de ayrıca hesap vermeye, onun karşısına temiz alınla ile çıkmaya mecburuz. Fakat... laf arasında... şunu da söyleyeyim ki, merhum Paşa'nın vefatı, yüreğimi dağladı. Günün birinde, onun katili olmak şüphesiyle sorgulanacağımı bilseydim, yedi kat cehennemin dibine girmeyi bu hale tercih ederdim."

İhtiyar adamın bu sözleri üzerine, genel müdür, Sertaharri Mehmet Rıza'ya hitaben dedi ki:

"Rıza Bey! Bu zatın temiz bir sima olduğu muhakkak. Ayrıca sorgulamaya lüzum yok... Şubede alelusul ifadesi alınsın, tahliye yolu açılsın."

Mehmet Rıza, genel müdürün sözlerini dinlemiyor, Namık Bey'in yüzüne, gözlerine keskin bir dikkatle bakıyordu. Genel müdüre dönerek dedi ki:

"Müsaade buyurunuz beyefendi... Hazır buraya gelmişlerken sorgulamasını bitiriverelim."

"Pekâlâ... Siz bilirsiniz."

Mehmet Rıza suallerine başladı:

"Namık Bey! Hüsnü Paşayı nereden tanıyorsunuz?"

İhtiyar adamın küçük siyah gözleri parladı; gözbebeklerinin içinde birkaç defa kımıldadı. Sonra, az solgun dudakları oynadı:

"Kahveden tanıyorum."

"Hangi kahveden?"

"Kavak iskele başında bir kahve vardır oradan."

"Ne münasebetle? Siz Kavak'ta mı oturuyorsunuz?"

"Hayır benim evim İstanbul'dadır. Vaktiyle Kavak'ta çok oturmuştuk. Oralarda hatıralarım vardır. Sık sık oraya gider, kahvehaneye de girerdim. Paşa'yı dama oynamak vesilesiyle tanırdım. Merhum çok dama meraklısıydı."

"Sizi hiç kimse ona takdim etti mi?"

"Hayır... Biz kendimiz tanıştık. Malum ya... İki kişi dama oynarlarken, üçüncü bir adam seyreder, icap ederse fikrini de söyler. Bunun üzerine bir nevi dama ahbaplığı meydana gelir. İşte Paşa ile benim aramda böyle bir dama ahbaplığı peyda olmuştu."

"Sonra?"

"Sonra beni mükerrer defalar köşküne davet etti. Gittim, evinde misafir kaldım. Son defa bu facia vukua geldi."

Namık Bey, Rıza'nın talebi üzerine, cinayetin vukuunu ne suretle öğrendiğini, odaya girince ne gördüğünü de yeterli şekilde anlattı.

Genel müdür bey:

"Kâfi, beyefendi, kâfi... İzahatınız inandırıcıdır." diyor, fakat, sertaharri memuru Mehmet Rıza, yeniden birçok sualler sorarak ihtiyarı cehennem azabına sokmak ister gibi görünüyordu.

Sorgulama bittikten sonra, Mehmet Rıza polis genel müdürüne hitaben dedi ki:

"Lütfen zile basar mısınız?"

"Ne var?"

"Basınız hele."

Genel müdür zile bastı, içeriye bir polis memuru girdi.

Mehmet Rıza polis memuruna emir verdi:

"Bana bir makas getiriniz!

"Baş üstüne."

Genel müdür, Rıza'ya hayretle soruyordu:

"Makas ne olacak Rıza Bey?"

"Müsaade buyurunuz müdür beyefendi!"

Polis memuru makası Rıza'ya getirince, sertaharri memuru Namık Bey'e doğru eğildi, hâkim bir tavırla ihtiyara emir verdi:

"Başınızı eğiniz!"

Namık Bey, hiçbir şey anlamıyormuş gibi, Rıza'nın ve polis müdürünün yüzüne bakıyordu.

Sertaharri memuru tekrar etti:

"Başınızı eğiniz!"

Namık Bey, polis genel müdüre dönerek ayağa kalktı:

"Beyefendi hazretleri! Bu yaşımda üstelik bir de hakarete maruz kalacağımı ümit etmezdim. Bu memurunuz sizin tarafınızdan verilen emirleri de dinlemiyor ve gözünüzün önünde bir ihtiyara kötü muamele ediyor."

Genel müdür, kati bir tavırla, Mehmet Rıza'ya hitap etti:

"Rıza Bey... Rica ederim..."

"Müdür beyefendi... Emir buyurunuz... Şu adam başını eğsin."

"Fakat ne yapacağınızı ben de öğrenmek isterim."

"Şimdi siz de göreceksiniz müdür bey. pekâlâ... Namık Bey... eğiniz başınızı."

İhtiyar adam başını eğdi. Mehmet Rıza, makasın ucunu açtı, Namık Bey'in ensesine uzattı, orada ince bir sicim gibi ihtiyarın ensesine geçme bir derinin ucuna makası geçirdi var kuvvetiyle çekince, yırtılan bir şey sesi çıktı, polis genel müdürü de, Mehmet Rıza'nın yanına yaklaşmış yaptığı şeye büyük bir dikkatle bakıyordu.

Mehmet Rıza, parmağını bu yırtılan deriye geçirdi, birdenbire kaldırınca Namık Bey'in ensesinden başına doğru kaba bir saç yığını yükseldi, Mehmet Rıza biraz daha çekince, ihtiyarın yüzünden yekpare bir maske ayrıldı ve altından, genç, güzel, bir çehre meydana çıktı: Cingöz Recai!

Polis genel müdürü haykırdı:

"Cingöz Recai! Vay canına..."

Gayriihtiyari olarak elini revolverine götürdü, öteki eliyle Rıza'nın sırtını okşadı:

"Aşkolsun Rıza, aşkolsun. Aşkolsun... Parmağım ağzımda kaldı. Bunu keşfetmek bir dehadır aşk olsun!"

Mehmet Rıza da revolverini çıkarmıştı.

Üç kişi; polis müdürü, Sertaharri Rıza ve Cingöz Recai, hiç telaşlı değildi, ağır, sakin, kendine hâkim, biraz da alaycı sesle Rıza'ya dedi ki;

"Vallahi aşkolsun. O kadar iyi bir makyaj yaptımdı ki beni tanıyacağını zannetmiyordum."

Polis genel müdürü, yere düşen maskeyi eline alarak, pencerenin önünde ışığa tuttu:

"Nasıl şey bu?" diyordu, insan derisinden fark edilmiyor. Ne kadar mükemmel yapılmış."

Sonra Cingöz Recai yüzünü buruşturdu:

"Genel müdür beyefendi! Münevver bir adama hitap ettiğinizi asla unutmayınız."

"Anlamadım?"

"Bana 'sen' diye laubali hitap ediyorsunuz! Eğer görgü kurallarının icap ettiği tarzda sual sormazsanız, benden hiç cevap alamazsınız."

Cingöz'ün bu alaycı ve isyankâr sözlerine genel müdür evvela öfkelendi, sonra yumuşayarak sordu:

"Pekâlâ... 'Siz' diyeyim, söyleyiniz."

Recai tam bir ciddiyetle cevap verdi:

"Bu maskeler Amerika'da yapılır. Hepsini New York'tan getirdim. İkametgâhımda bin yüz otuz iki maskeden oluşan mükemmel bir koleksiyon vardır. Bir gün teşrif buyurur da görürsünüz."

"Nerede ikamet buyuruluyor!"

"İstanbul'un on beş semtinde fakirhanelerim var. Her biri en aşağı kırk elli bin liralık binalardır. Bunlarda muhtelif namlarla ikamet ederim."

Polis genel müdürü, ismi dillere destan olan bu kibar serserinin yüzüne derin bir hayretle bakarak mırıldandı:

"Teessüf ederim ki artık bu güzel binalara hükümet el koymak mecburiyetindedir."

"Hayır müdür bey... Bunlar şahsi varlıklardan olduğu için hükümet müsadere edemez."

Fakat, siz buradan tevkifhaneye gönderileceksiniz, mahkeme edildikten sonra, en aşağı on beş sene hapis cezası yiyeceksiniz. O evlerde kim oturacak?"

"Adam siz de müdür bey... Zenginin malı, yalnız züğürtlerin çenesini yorar. Zannederim ki siz bugün züğürt değilsiniz. Daha dün maaş aldınız."

"Şakayı bırakınız Recai Bey! Fakat ben sizin ellerinizi kana bulayacağınızı bilmezdim. Paşa'nın katli sizin ilk cinayetinizdir. Bu ana kadar kibar bir salon hırsızı idiniz. Şimdi kanlı katil oldunuz Buna ne dersiniz?"

Cingöz Recai'nin zayıf yüzünü ciddi bir bulut kapladı:

"Buna ben sizden fazla teessüf ederim müdür bey. Bu hayvanlığı adamlarımdan biri yaptı; eğer şimdi serbest olsaydım, melunu kendi elimle cezalandıracaktım. Ben kanı hiç sevmem. Cinayetten nefret ederim. Fakat adamım da, nefsi müdafaa için bu cinayeti yapmış olmalıdır."

Sertaharri Mehmet Rıza, cebinden bir kelepçe çıkararak genel müdüre dedi ki:

"Beyefendi... Bu melunu fazla söyletmeyiniz... Başımıza yeni bir bela daha çıkarır, derhal tevkifhaneye gönderelim."

Genel müdür kaşlarını çattı:

"Pekâlâ... Birkaç sual daha soracağım, ondan sonra ellerine kelepçe vurur, kendisini tevkifhaneye göndeririz. Recai Bey!.. Bu hırsızlığı nasıl tertip ettiniz? Nasıl uygulamaya koydunuz? Anlatınız. Çünkü şimdiye kadar sizin şahsınızı çok merak ediyor, bilhassa bu şeytani planları nasıl kurduğunuzu öğrenmek istiyordum. Size karşı nefret ve tiksinmeyle karışık bir takdir hissi duyuyorum. Anlatınız bakalım..."

Recai, oturduğu iskemlede rahatça arkasına dayandı:

"Fakat, dedi, müsaade buyurunuz da bir sigara içeyim!"

Mehmet Rıza, revolverini Recai'nin burnuna doğru uzatarak:

"Tabaka çıkarayım derken revolver çıkarmaya kalkma, beynini patlatırım!" diye bağırdı.

Cingöz Recai, omuzlarını silkerek tabakasını çıkardı, bir sigara yakarak güldü:

"Müdür beyefendi, bizim Rıza Bey çok asabidir, biraz da korkaklığı vardır. Yoksa çok iyi taharri memurudur ben onu pek takdir ederim."

"Haydi... Anlatınız!"

Recai, sigarasından bir nefes çekerek anlatmaya başladı:

"Rıza Bey de bilir ya... Ben bir hırsızlık yapmaya karar vermezden evvel, parasını, yahut mücevheratını çalacağım adam yani mağdur hakkında, evvela, uzun,

derin tahkikata girişirdim. Her şeyden evvel, bihakkın zengin olmuş, namuslu adamların parasına göz dikmem. Benim aradıklarım haram yiyicilerdir."

"Orası malum."

"Haa... İşte böyle bir haram yiyici bulunca, onun hakkında tahkikat yaparım. Nasıl adamdır? Neden hoşlanır? Nasıl yaşar? Filan... Falan... Bunu öğrendikten sonra o adamın köşküne veya konağına ya kendi adamlarımdan birini sokardım, yahut kendim sokulurum. Bunu da Rıza Bey bilir, Rıza Bey çok şeytan taharri memurudur. Evet Bir kere, mağdurun samimi iç çevresine dahil olduktan sonra, evinin içini para sakladığı yerleri de iyice öğrenirim nihayet... evinin boş kaldığı akşam, bizim serseriler ordusuna ayrıntılı bir plan kurar hepsini birden saldırtırım. Adamlarım, her gün sabah akşam benden ders aldıkları, konferans dinledikleri için vazifelerini harikulade maharetle yaparlar. Mesela ben, Hüseyin Hüsnü Paşa isminde, baskıcı, edepsiz, bir Sultan Hamit dalkavuğunun gayet zengin olduğunu, Anadolukavağı'nda çiftliğinde oturduğunu vaktiyle biliyordum. Bu herifin iskele başındaki kahveye dama oynamaya çıktığını da haber aldım. Esasen kendim de meraklısıyım, gayet iyi oynarım. İnşallah bir boş vaktinizde hapishaneye teşrif buyurursunuz da birkaç parti birlikte oynarız. Haa... maske ile tebdili çehre ettim, Kavak kahvesine giderek Paşa'nın yanı başında oturdum. Dama seyretmeye başladım. Karşısındakine mağlup olmaya yüz tuttuğu zamanlar, ona akıl öğretiyor, partiyi kazandırıyordum. Böyle böyle herifle ahbap oldum. Beni köşküne çağırdı. Emekli bir ihtiyar olduğu için benim gibi dama arkadaşına pek ihtiyacı vardı. Zaten kendisine hem yeni taktikler (açmazlar) öğretiyor, hem de birçok tatlı hikâyeler anlatıyordum. Bir taraftan evin

içini tarassut ettim. Kıymetli mücevherler dolu bir ceviz çekmeceyi yatak odasında gizlediğini öğrendim. Karısıyla çocuklarının evde bulunmayacaklarını bildiğim o gece adamlarıma haber verdim. Köşkün ormanına geldiler, odamın altında ıslıkla bana geldiklerini bildirdiler. Aşağıya indim, kol demirlerini kaldırdım, hepsini içeriye aldım. Onları Paşa'nın yatak odasına kadar çıkardım girdiler. Ben uşakla beslemenin uyanmamaları için dışarıda etrafı kolluyordum. Fakat sersemlerden biri, Paşa'nın kollarını iyi bağlayamamış, bildiğiniz gibi herif ateş edince, o da can korkusuyla bıçağı zavallının boğazına dayamış. Çekmeceyle beraber odadan çıkarlarken münasebetsizi azarladım ama, silah sesini işitince, aşağıdan uşakla besleme de uyanmışlardı, bunları sofanın balkonuna götürdüm, oradan ip merdivenle bahçeye indiler, ben de selamlık merdiveninden kendi odama indim, şamdanı alarak sofaya çıktım. Uşakla beslemenin de elinde birer şamdan vardı silah sesini işitmiş, şaşırmış, aptallaşmış yukarıya çıkmaya korkuyorlardı. Beraber çıktık. Hepsi bu. Sonra beraber karakola malumat verdik. İşte size gayet karışık görünen bu vaka, esasında pek basit."

Cingöz Recai kalın sigarasından bir nefes daha çekti. Genel müdür kendisini göz kırpmadan dinlemişti:

"Peki..." diye sordu, mademki adamların mücevherat çekmecesini de aşırmışlar... Sence maksat hâsıl olmuş demekti, niçin onlarla birlikte kaçmadın?"

"Niçin kaçayım? Rıza Bey'in beni böyle keşfedeceğini bilir miydim?"

"Kaçmayıp da ne yapacaktın?"

"Paşa'nın karısını teselliye gidecektim, orada bir gece daha misafir kalacaktım, Allah ne verirse, beş on kıymetli eşya daha kaldırıp savuşacaktım."

Genel müdür ile Rıza bir anda gülümsediler. Sertaharri memuru, gözüyle genel müdüre işaret ettikten sonra, Cingöz'e yaklaştı:

"Uzat ellerini de, şu kelepçeleri geçirelim, çok konuştuk."

Genel müdür, revolveri Cingöz'ün yüzüne tutuyordu. Recai hiç istifini bozmadan dedi ki:

"Çok acelecisiniz Rıza Bey, illa ki şu kelepçeleri bileklerime geçireceksin ha!"

Bu sözleri söylerken sigarayı tutan parmaklarıyla sigaranın ortasına basıvermişti. Birdenbire... odanın içini yeşil, pis kokulu koyu bir duman bürüdü. Göz gözü görmüyordu.

Cingöz bağırdı:

"Kendinizi kurtarınız... Bu, muharebelerde kullanılan boğucu gazdır!"

Genel müdür ile, Mehmet Rıza geriye kaçarak avuçlarıyla yüzlerini örttüler.

Bu esnada Cingöz Recai odanın balkon kapısını açtı, çıktı, parmaklıktan atladı. Binanın haricinde, pervazların üstünde güçlükle dengesini bularak, fırladı maharetle yürümeye başladı.

Mehmet Rıza hemen kapıyı açmış, genel müdürle beraber sofaya fırlamışlardı. Ağızlarını açarak derin derin nefes alıyorlardı.

Mehmet Rıza, kendilerine şaşkın şaşkın bakan taharrilere, polislere haykırdı:

"Bakınmayın, durmayın koşun... Cingöz Recai burada... Pencereden atladı... Binanın dışında... Koşun... Dama çıkın... Kapıya inin... Sokaktan herifin üstüne ateş edin... Haydi..."

Genel müdür de, ne yaptığını bilmeyerek koşuyor, var kuvvetiyle haykırıyordu:

"Koşun... Kaçıyor... Ateş edin... Mesuliyetten korkmayın... Ölü yahut diri... onu kim yakalayacak olursa terfi ettireceğim, büyük mükafat verdireceğim..."

Cingöz Recai'nin müdüriyet içinde olması kimini güldürmüş, kimini şaşırtmış, kimini de korkutmuştu. Polisler, İstanbul'un bu meşhur melun serserisini ele geçirmenin ne büyük şeref olduğunu biliyorlar, bir taraftan da ondan korkuyorlardı.

Herkes birbirine:

"Recai burada ha..."

"Dama çıkmış mıdır?"

"Bodruma inmiştir."

"Helalara bakın!"

"Sen kapıya koş."

"Damdan üstüne ateş etmeli."

"O domuz mutlaka kurtulur."

"Bu sefer kurtulamaz ya..."

"Buradan... Oradan... Koşun... Ateş edin... Korkmayın!"

gibi sesler, çığlıklar, feryatlar, müdüriyet binasını çın çın öttürüyordu.

Mehmet Rıza dama çıkmaya çalışıyordu.

Taraçadan tırmandı, bacanın kenarına çıktı, binanın bir tarafına bakıyor, öte taraflarını göremiyordu.

Maamafih, öte taraftan da birçok taharriler, polisler, ellerinde revolverlerle dama tırmanmışlardı.

Sokaktan geçen ahali, bu manzarayı görünce, yangın var zannettiler. Bayezit Kulesi'ne* bile telefon edenler vardı.

Mehmet Rıza, binanın öteki cephesinde dama çıkan, arkadaşlarına bağırıyordu:

---

* O dönemde yangın gözetleme kulesi olarak görev yapan kule.

"Hey!.. Bir şey görebiliyor musunuz?"

"Hayır!"

"Eğilip iyice bakınız!"

"Bakıyoruz."

"Belki herif, bizden evvel dama çıkmıştır, bacaya girmiştir, bacalara da, bakınız!"

"Bakarız."

Cingöz Recai, genel müdürün odasının penceresinden çıkıp binanın pervazında muvazene bulmaya çalışarak olduğu gibi kalmıştı. Adım atamıyordu. Çünkü on beş adım ileride pervaz kopmuştu, ileriye gitmek imkân haricindeydi. Muvazeneyi kaybederek, yüksek taş binanın üçüncü katından caddeye düşmek ve paramparça olmak ihtimali de vardı.

Ömründe ilk defa olarak titremeye başladı. Adeta metanetini, soğukkanlılığını kaybetmek üzereydi. Çünkü evvelen polis genel müdürlüğünde binlerce düşmanın birleştiği binada olduğunu, saniyen, ancak üç beş saniye muvazene bulabileceği tehlikeli bir yerde tutunduğunu görüyordu.

Binanın içindeki sesleri, gürültüleri de işitiyordu. Kiminin damdan, kiminin pencerelerden, kiminin caddede kendisine silah sıkacaklarını, vücudunu kalbur gibi delik deşik edeceklerini de aklına getirdikçe tüyleri ürperdi.

Başını eğerek caddeye baktı. İnsanlar böcekler gibi ufak ufak görünüyorlardı. Gözleri kararmak üzere idi.

Birkaç adım daha yürüyerek pencere kenarına geldi. Fakat pencerenin önünden geçmeye hiç cesareti yoktu. İçeridekiler onu görünce, yakalamaya çalışacaklardı fakat, birdenbire düşündü ki, dışarıdaki feryadı işitince, kalem odalarındaki memurların hepsi merakla odadan çıkmışlardır, o halde bu pencereden onu kimse

göremez. Mamafih, son derece müşkülatla dengesini temin etmeye çalışarak başını eğdi, pencereden odaya baktı; oda küçücüktü, içeride, yalnız bir resmi polis, elinde posta çantasıylaayakta duruyordu.

Cingöz Recai yıldırım düşer gibi odanın içine atladı ve polisin boğazına sarılarak, onu bir hamlede ayaklarının altına aldı. Dizlerinin altında çırpınan polis memurunu zapt etmeye çalışarak, boş kalan bir elini kapının anahtarına götürdü, kapıyı kilitledi.

Zavallı adamın boğazını o kadar sıkıyordu ki... Bağırması mümkün değildi. Polis memuru, bu müthiş tazyik altında, bayıldı, kendinden geçti.

Cingöz Recai, derhal polis memurunun ceketini ve kasaturasıyla pantolonunu çıkardı, kendi esvaplarının üstüne bunları geçirdi. Bereket versin ki bu esvaplar genişti. Alelacele polis kalpağını da giydi.

Sonra etrafına bakındı. Odada büyük bir evrak dolabı vardı. Kapağını açtı içi ağzına kadar doluydu. Bu evrakın hepsini pencereden atarak dolabı boşalttı. Baygın polis memurunu dolabın içine tıktı, kapağı kapadı, kilitledi, anahtarını cebine attı.

Polisin yere düşen çantasını da koluna aldı, bu çantanın üstünde "Yeşildirek Merkezi" yazıyordu.

Yavaşça kapının kilidini açtı. Dışarı çıkınca yüzünü tanıtmamak için cebinden mendili çıkardı, sümkürür yaparak oradan çıkarken, içeriye kalem kâtipleri girdiler. Recai'nin yüzüne dikkatle baktılar. Cingöz, hep sümkürüyor, çehresini mendille örtmeye çalışıyordu.

Memurlardan biri, Cingöz'ün kolunu tuttu:

"Gel bakalım! Nereye? Defteri imzalamadım?"

Cingöz Recai; sesini değiştirerek mırıldandı:

"Bugün posta yok."

"Sen hangi merkezden geliyorsun?"

"Yeşildirek'ten."

"Ahmet Efendi ne oldu? Her gün postayı o getirirdi."

"Ahmet Efendi hasta."

"Peki... Hani rapor?"

"Bugün rapor yok."

"Rapor yok olur mu? Vukuat olsun olmasın her gün rapor vardır."

Cingöz Recai, tehlikenin yaklaştığını hissedince çantayı açtı, içinden bir zarf çekerek memura gösterdi:

"Bu mu?"

"O, yaa... Yeni mi polis oldun?"

Cingöz Recai boynunu bükerek yalvardı:

"Vallahi ağabeyciğim... Bu işlere bir türlü aklım ermiyor. Yeni polis oldum."

"Pekâlâ... Buraya kadar geliyorsun da, rapor taşıdığını bilmiyor musun?"

"Ben o zarfı üçüncü şubeye verilecek sandım."

"Öyleyse bu odaya niçin girdin?"

"Yanlışlıkla."

"Hay budala hay!"

Cingöz Recai odanın önünden ayrılırken memur arkasından bağırdı:

"Polis efendi, gel buraya!"

Recai geri dönünce memur gülüyordu:

"Ayol benden imza almadan nereye? Çıkar şu imza defterini bakalım."

Cingöz Recai, elleri titreyerek, çantanın içinden siyah kaplı bir defteri çıkardı:

"Bu mu?"

"O..."

Fakat memur kalemini bulamıyordu. Sinirlendi. Arkadaşlarına sordu. Onlar:

"Belki de dolaba atmışsındır!" dediler.

(Dolap) kelimesini işitince Recai'nin yüreği hopladı memur dolaba koştu, kapağını açmaya uğraştı, fakat kilitliydi. Büsbütün sinirlendi:

"Hay Allah cezasını versin, bunun anahtarı nerede?"

Cingöz Recai, dolaba dört gözle bakıyordu. Eğer içinden bir inilti, yahut ses gelecek olursa, geriye dönüp dört nala kaçmaktan başka çare yoktu.

Memur, kurşun kalemiyle deftere acele bir imza attı. Cingöz Recai, mendiliyle yüzünü daima örterek, müdüriyetin merdivenlerini acele acele inerken, Mehmet Rıza ile karşılaştı.

Sertaharri memuru, son derece kızgın ve yorgun görünüyordu. Cingöz'ün yüzüne bakmadı bile.

Recai sokağa fırlar fırlamaz, derhal Sirkeci'den otomobile atladı, kayboldu.

Mehmet Rıza, merdivenleri çıkarken, bir feryat koptu. Dosya odasında memurlar haykırıyorlardı:

"Buraya gelin!.. Koşun!"

Mehmet Rıza, dosya odasına koştu. Memurlar dolabın anahtarını bulamayınca, kilidi kırmışlar, kapağını açmışlar, içinden polis Ahmet Efendi'nin baygın vücudunu çıkarmışlardı.

Bütün müdüriyet halkı, odanın önüne yığıldı.

Mehmet Rıza, zavallı polisin başına bardakla su boşaltıyor:

"Sana ne oldu?" diye bağırıyordu.

Polis Ahmet Efendi, gözlerini açınca, evvela nerede olduğunu kestiremedi, sonra, başından geçenlerin hepsini hatırlayarak Mehmet Rıza'ya birer birer anlattı.

Sertaharri memuru öfkesinden tırnaklarını yiyor, bağırıyordu:

"Cingöz! Bunu yapan da Cingöz!"

Memurlara bakarak sordu:

"Siz onu görmediniz mi?"

"Gördük. Hatta konuştuk. Hatta samimi bir memur olduğunu zannettik."

"Gazetelerde o kadar resmi var, suratını tanımadınız mı?"

"Yeni nezleli imiş gibi daima burnunu siliyor, yüzünün yarısı hiç görünmüyordu. Hem kimin aklından geçer."

Mehmet Rıza, büyük bir teessür içinde genel müdürün odasına koştu, ona bu son meseleyi anlattı.

Genel müdür yumruklarını sıkıyor:

"Hay domuz hay!" diyordu.

O sırada, telefonun zili çaldı. Genel müdür, aleti kulağına alarak, hiddetle sordu:

"Kimsiniz!"

Cingöz Recai'nin o müstehzi sesi cevap verdi:

"Benim, ben, Cingöz. Afiyettesiniz inşallah müdür bey? Bugün siz de, ben de çok yorulduk, fakat, isabet, zira teşerrüf etmiş olduk. Rıza Bey'e selamlar..."

SON

CİNGÖZ RECAİ,

FANTOMALARA,
ARSEN LÜPENLERE TAŞ
ÇIKARAN,

CİN OĞLU CİN,

ÇAPKIN VE KİBAR

BİR İSTANBUL SERSERİSİDİR.

SERGÜZEŞTLERİNİ OKURKEN
İNSANIN PARMAĞI
AĞZINDA KALIR.